

- CASPARY R. 1886. Untersuchungen der Gewässer des Kreises Danzig und Neustadt. Bericht über die 23. Versammlung des Preuss. Bot. Vereins zu Memel am 7. Oktober 1884. – Schr. Phys.-ökon. Ges. Königsberg **26** (1885): 40–43.
- CASPARY R. 1887. Bericht über die Untersuchungen vieler Seen der Kreise Berent, Konitz und Kartaus ausgeführt. Bericht über die 24. Versammlung des Preuss. Bot. Vereins zu Pr. Stargard am 6. Oktober 1885. – Schr. Phys.-ökon. Ges. Königsberg **27** (1886): 66–70.
- DĄBMSKA I. 1964. *Charophyta* – ramienice. s. 136. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa.
- KLINGRAEFF H. 1881. Versuch einer topographischen Flora der Provinz Westpreussen. Schr. Naturf. Ges. Danzig **5**(1–2): 82–232.
- KUSBER W. H., RAABE U., BLÜMEL C., GEISSLER U. & JAHN R. 2004. Mittel- und langfristige Trends der Characeen Vorkommen in Berlin. – Rostock. Meeresbiolog. Beitr. **13**: 127–138.
- KUSBER W. H., GEISSLER U. & JAHN R. 2005. Rote Liste und Gesamtartenliste der Rotalgen (*Rhodophyceae*), Armleuchteralgen (*Charophyceae*) und Braunalgen (*Phaeophyceae*) von Berlin. – W: Der Landesbeauftragte für Naturschutz und Landschaftspflege / Senatsverwaltung für Stadtentwicklung (Hrsg.): Rote Listen der gefährdeten Pflanzen und Tiere von Berlin.
- LANGANGEN A., KOISTINEN M. & BLINDOW I. 2002. The Charophytes of Finland. – Memoranda Soc. Fauna Flora Fennica **78**: 17–48.
- MIGULA W. 1897. Die Characeen Deutschlands, Oesterreichs und Schweiz. s. 765. Eduard Kummer, Leipzig.
- SCHMIDT D., VAN DE WEYER K., KRAUSE W., KIES L., GARNIEL A., GEISSLER U., GUTOWSKI A., SAMIETZ R., SCHÜTZ W., VAHLE H. C., VÖGE M., WOLFF P. & MELZER A. 1996. Rote Liste der Armleuchteralgen (*Charophyceae*) Deutschlands, 2. Fassung, Stand: Februar 1995. – Schriftenreihe für Vegetationskunde **28**: 547–576.
- SIEMIŃSKA J., BĄK M., DZIEDZIC J., GĄBKA M., GREGOROWICZ P., MROZIŃSKA T., PEŁECHATY M., OWSIANNY P. M., PLIŃSKI M. & WITKOWSKI A. 2006. Czerwona lista glonów w Polsce. – W: Z. MIREK, K. ZARZYCKI, W. WOJEWODA & Z. SZELĄG (red.), Red list of plants and fungi in Poland, s. 35–52. W. Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences, Kraków.
- UECHTRITZ R. 1867. Aufzählung der Schlesischen Characeen. – Jahres-Ber. Schles. Ges. Vaterl. Cult. **44** (1866): 88–91.

JACEK URBANIAK, *Katedra Botaniki i Ekologii Roślin, Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu, pl. Grunwaldzki 24a, PL-50-363 Wrocław, Polska, e-mail: urbaniak@biol.uni.wroc.pl (autor do korespondencji);* RAFAŁ KRAWCZYK, *Zakład Ochrony Przyrody, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, ul. Akademicka 19, PL-20-033 Lublin, Polska, e-mail: rkrawczyk@biotop.umcs.lublin.pl*

Przyjęto do druku: 06.03.2008 r.

Nowe stanowisko *Phallus hadriani* (Phallaceae) na Pomorzu Zachodnim

Phallus hadriani Vent.: Pers. (*Phallaceae*, *Phallales*) (sromotnik fiołkowy) jest gatunkiem podlegającym ścisłej ochronie prawnej (ROZPORZĄDZENIE 2004). Mimo że w Polsce należy do grzybów bardzo rzadkich, to w ostatnich latach jest coraz częściej spotykany (RUDNICKA-

JEZIEWSKA 1991; WOJEWODA 2003). Prawdopodobnie jest to związane z kontynentalizacją klimatu i przystosowaniem się grzybów do zmieniających się warunków siedliskowych. Podobnie, jak np. *Phallus impudicus* i *Mutinus caninus*, pojawia się na siedliskach wtórnych, synantropijnych (WOJEWODA 1996).

Sromotnik fiołkowy jest grzybem naziemnym, psammofilnym i raczej ciepłolubnym. Rośnie głównie wśród traw, między innymi wśród *Ammophila arenaria* i *Leymus arenarius*, oraz pod *Robinia pseudoacacia*. Występuje w miejscach otwartych, suchych, piaszczystych, na stepach, wydmach nadmorskich i śródlądowych, ale także w parkach, ogrodach i winnicach (RUDNICKA-JEZIEWSKA 1991; KREISEL 2001; WOJEWODA 2003). W Polsce był notowany w płatach *Elymo-Ammophiletum* Br.-Bl. et De Leeuw 1936 (LISIEWSKA 1966, 1983).

Phallus hadriani jest znany z Ameryki Północnej, południowej Afryki i wielu krajów Europy, m.in.: z Belgii, Bułgarii, Danii, Francji, Hiszpanii, Holandii, Litwy, Niemiec, Norwegii, Rosji, Szwecji (JÜLICH 1984; KRIEGLSTEINER 1991; HANSEN & KNUDSEN 1997; KREISEL 2001). W Polsce notowany był głównie na wybrzeżu Morza Bałtyckiego oraz rzadziej w środkowej części kraju (SKIRGIEŁŁO 1970; WOJEWODA 2003). Na Pomorzu podawany był między innymi z Helu, okolic Karwi i Dębka (TEODOROWICZ 1936), Łeby (DOMINIK 1951), Kołobrzegu, Rowów (SKIRGIEŁŁO 1970; BUJAKIEWICZ & LISIEWSKA 1983), Człopy, Złocieńca (ZABAWSKI 1976) oraz z wysp Uznam i Wolin (STIER 1932, 1933, 1940; LISIEWSKA 1966; JAKUCZUN 1971, 1972).

Na terenie Świnoujścia sromotnik fiołkowy był notowany po raz pierwszy przez STIERA (1932, 1933, 1940) na wydmach nadmorskich i w parku. We wrześniu 1970 r. bogate stanowisko tego gatunku odkrył JAKUCZUN (1971, 1972), na utrwalającej się wydmie białej, w polskiej części Uznamu.

Ponownie *Phallus hadriani* został znaleziony na terenie Świnoujścia 12 listopada 2006 r., na wydmie białej, w bezpośrednim sąsiedztwie nowo wybudowanej betonowej promenady (na wysokości ul. Stefana Żeromskiego). Cztery owocniki rosły wśród pędów *Ammophila arenaria* i młodych osobników *Salix* sp. Występowały one pojedynczo, w niewielkim oddaleniu od siebie, dwa z nich były uszkodzone, prawdopodobnie przez turystów. Stanowisko to jest zagrożone, ponieważ znajduje się przy bardzo często uczęszczanej promenadzie, biegnącej wzdłuż wydmy.

Summary. A new locality of *Phallus hadriani* (Phallaceae) in the Western Pomerania. *Phallus hadriani* Vent.: Pers. is a species under strict legal protection in Poland. It belongs to very rare fungi. It has been recorded mostly on the coast of Baltic Sea and rarely in the central part of the country. Within the area of Świnoujście, *Ph. hadriani* was found for the first time by STIER (1932, 1933). In 1970, an abundant stand of that species on the white (front) dune was discovered by JAKUCZUN (1971, 1972).

Phallus hadriani has been found again within the area of Świnoujście on 12 November 2006 on the white (front) dune in the immediate surroundings of a newly built promenade. Its fruit-bodies grew singly, among *Ammophila arenaria* and *Salix* sp., with two of them being damaged. This stand is under threat as it is situated close to heavily frequented promenade, running along the dunes.

LITERATURA

BUJAKIEWICZ A. & LISIEWSKA M. 1983. Mikoflora zbiorowisk roślinnych Słowińskiego Parku Narodowego. – Bad. Fizjogr. Pol. Zach. Ser. B, 34: 49–77.

- DOMINIK T. 1951. Badania mykotrofizmu roślinności wydm nadmorskich i śródlądowych. – *Acta Soc. Bot. Pol.* **21**(1–2): 125–164.
- HANSEN L. & KNUDSEN H. (red.). 1997. Nordic macromycetes. **3**. Heterobasidioid, aphyllorphoroid and gastromycetoid Basidiomycetes. s. 444. Nordsvamp, Copenhagen.
- JAKUCZUN B. 1971. Sromotnik fiołkowy *Phallus hadriani* Vent.: Pers. na wybrzeżu Wolina i wschodniego Uznamu. – *Chrońmy Przyr. Ojcz.* **27**(4): 40–41.
- JAKUCZUN B. 1972. Nowe stanowiska *Phallus hadriani* w Polsce. – *Acta Mycol.* **8**(1): 67–68.
- JÜLICH W. 1984. Die Nichtblätterpilze, Gallertpilze und Bauchpilze (*Aphyllorphorales*, *Heterobasidiomycetes*, *Gastromycetes*). – W: H. GAMS (red.), *Kleine Kryptogamenflora*. 2b/1. Basidiomyceten **1**. s. ix + 626. G. Fischer Verl., Jena. Stuttgart – New York.
- KREISEL H. 2001. Checklist of the gasteral and secotiid *Basidiomycetes* of Europe, Africa and the Middle East. *Österr. – Z. Pilzk.* **10**: 213–311.
- KRIEGLSTEINER G. J. 1991. Verbreitungsatlas der Großpilze Deutschlands (West). **1**. Ständerpilze, Teil A: Nichtblätterpilze. s. 416. Verl. E. Ulmer GmbH & Co., Stuttgart.
- LISIEWSKA M. 1966. Grzyby wyższe Wolińskiego Parku Narodowego. – *Acta Mycol.* **2**: 25–77.
- LISIEWSKA M. 1983. Udział macromycetes w zbiorowiskach roślinnych na wydmach i w borach nadmorskich w Słowińskim Parku Narodowym. – *Bad. Fizjogr. Pol. Zach. Ser. B*, **34**: 23–47.
- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ŚRODOWISKA z dnia 9 lipca 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących grzybów objętych ochroną. *Dz. U. Nr 168*, poz. 1765.
- RUDNICKA-JEZERSKA W. 1991. Sromotnikowe (*Phallales*). – W: A. SKIRGIEŁŁO (red.), *Flora Polska. Rośliny zarodnikowe Polski i ziem ościennych. Grzyby (Mycota)* **23**, s. 133–154. Polska Akademia Nauk, Kraków.
- SKIRGIEŁŁO A. 1970. Materiały do poznania rozmieszczenia geograficznego grzybów wyższych w Europie. III. – *Acta Mycol.* **6**(1): 101–123.
- STIER M. 1932. Charakteristische Unterschiede zwischen der gemeinen und der Sand-Stinkmorchel. – *Zeitscher. Pilzk.* **11**(4): 105.
- STIER M. 1933. Einige seltenere Pilze auf der Insel Usedom. – *Dohrniana* **12**: 34–35.
- STIER M. 1940. Morcheln und Lorcheln auf der Insel Usedom. – *Dohrniana* **19**: 54–55.
- TEODOROWICZ F. 1936. Grzyby wyższe polskiego wybrzeża. – *Towarzystwo Naukowe w Toruniu* **2**: 1–65.
- WOJEWODA W. 1996. Grzyby Krakowa w latach 1983–1994 ze szczególnym uwzględnieniem macromycetes. – *Studia Ośr. Dokument. Fizjogr. PAN Oddz. Kraków* **24**: 75–111.
- WOJEWODA W. 2003. Checklist of Polish larger *Basidiomycetes*. – W: Z. MIREK (red.), *Biodiversity of Poland* **7**, s. 812. W. Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences, Kraków.
- ZABAWSKI J. 1976. Nowe stanowiska *Phallus hadriani* w północno-zachodniej Polsce. – *Fragm. Flor. Geobot.* **22**(4): 623–626.

MAŁGORZATA STASIŃSKA, *Katedra Botaniki i Ochrony Przyrody, Uniwersytet Szczeciński, ul. Felczaka 3c, PL-71-412 Szczecin, Polska; e-mail: stasinsk@univ.szczecin.pl*

Przyjęto do druku: 14.03.2008 r.